

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 731/2023
13.07.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Биљане Синановић, председника већа, Светлане Томић Јокић, Бојане Пауновић, Дубравке Дамјановић и Гордане Којић, чланова већа, са саветником Врховног суда Немањом Симићевићем, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Лазара Галића, због кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 4. у вези члана 289. став 3. у вези става 1. Кривичног законика и др., одлучујући о захтеву за заштиту законитости бранилаца окривљеног Лазара Галића–адвоката Жарка Јекнића и Милоша Мршовића, поднетом против правноснажних пресуда Првог основног суда у Београду К.бр.1791/21 од 21.09.2022.године и Апелационог суда у Београду Кж1 бр.1290/22 од 25.01.2023.године, у седници већа одржаној дана 13.07.2023.године, већином гласова је донео:

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости бранилаца окривљеног Лазара Галића–адвоката Жарка Јекнића и Милоша Мршовића, поднет против правноснажних пресуда Првог основног суда у Београду К.бр.1791/21 од 21.09.2022. године и Апелационог суда у Београду Кж1 бр.1290/22 од 25.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду К.бр.1791/21 од 21.09.2022.године, окривљени Лазар Галић је оглашен кривим да је извршио кривично дело тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 4. у вези члана 289. став 3. у вези става 1.КЗ, за које дело му је утврђена казна затвора у трајању од осам година и да је извршио кривично дело непружање помоћи лицу повређеном у саобраћајној незгоди из члана 296. став 1. КЗ, за које дело му је утврђена казна затвора у трајању од три године, па му је изречена јединствена казна затвора у трајању од десет година.

Истом пресудом, окривљеном је изречена мера безбедности забране управљања моторним возилом „Б“ категорије у трајању од пет година, а која се рачуна од дана правноснажности пресуде, с тим да се време проведено у затвору не урачунава у време трајања ове мере. Оштећени су упућени да свој имовинско-правни захтев остварују у

парничном поступку. Окривљени је обавезан да надокнади трошкове кривичног поступка, о чијој висини ће суд одлучити накнадно посебним решењем.

Пресудом Апелационог суда у Београду Кж1 бр.1290/22 од 25.01.2023.године, усвојена је жалба бранилаца окривљеног Лазара Галића, адвоката Жарка Јекнића и Милоша Мршовића, као и жалба адвоката Немање Дедовића, па је преиначена пресуда Првог основног суда у Београду К.бр.1791/21 од 21.09.2022.године, само у погледу одлуке о казни, тако што је Апелациони суд у Београду окривљеном Лазару Галићу утврдио претходно појединачне казне затвора и то за кривично дело тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 4. у вези члана 289. став 3. у вези става 1. КЗ, за које је првостепеном пресудом оглашен кривим, утврдио казну затвора у трајању од седам година, а за кривично дело непружање помоћи лицу повређеном у саобраћајној незгоди из члана 296. став 1. КЗ, за које је првостепеном пресудом такође оглашен кривим, утврдио казну затвора у трајању од две године, након чега му је изрекао јединствену казну затвора у трајању од осам година, док су у преосталом делу жалбе бранилаца одбијене као неосноване а пресуда Првог основног суда у Београду К.бр.1791/21 од 21.09.2022.године у непреиначеном делу потврђена.

Против наведених правоснажних пресуда, захтев за заштиту законитости су поднели браниоци окривљеног Лазара Галића—адвокати Жарко Јекнић и Милош Мршовић, због повреда закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, члана 54. и 55.КЗ, члана 93. и 97. став 3. ЗОБС, члана 36. Устава Републике Србије и члана 6. Европске конвенције о људским правима, са предлогом да Врховни суд усвоји поднети захтев, укине наведене пресуде и списе предмета врати на поновно одлучивање или да преиначи одлуку о кривичној санкцији на тај начин што ће према окривљеном изрећи блажу казну. Иако формално не означава, из самог образложења произилази да бранилац суштински указује и на повреде закона из члана 441. став 1. ЗКП.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Врховном јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП и, у седници већа коју је одржао без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП) размотрио списе предмета, са правноснажним пресудама против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је након оцене навода у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости бранилаца окривљеног је неоснован.

Указујући на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, браниоци окривљеног у поднетом захтеву истичу да је судија Владана Вукчевић Јовановић, учествовала као судија појединац у доношењу ожалбене пресуде Првог основног суда у Београду К.бр.1791/21 од 21.09.2022.године, а да је претходно била председник ванрасправног већа које је дана 23.07.2021.године донело решење Кп.бр.179/21-Кв.бр.1187/21 којим је одређен притвор према окривљеном Лазару Галићу. По оцени бранилаца, на овај начин је судија унапред формирала предубеђење и став у погледу сумње да је окривљени извршио кривична дела која му се стављају на терет, а што представља обавезни основ за изузеће.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног се, по оцени Врховног суда, не могу прихватити као основани, из следећих разлога:

Одредбом члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП је прописано да ова битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је на главном претресу учествовао судија или судија поротник који се морао изузети. Одредбом члана 37. став 1. ЗКП прописани су разлози за обавезно изузеће судије, који не обухватају наведену процесну улогу судије као разлог за његово обавезно изузеће. Међутим, у појединим ситуацијама вишеструких процесних улога судије може се појавити сумња у непристрасност судије која је таквог квалитета да захтева његово изузеће од судијске дужности приликом доношења одлуке (пресуде) о кривици окривљеног за извршено кривично дело, што значи да постојање наведене битне повреде одредаба кривичног поступка у сваком конкретном случају представља фактичко питање.

Када је у питању учествовање судије у доношењу одлуке о притвору(у конкретном случају о одређивању притвора), ради се о оцени тзв. функционалне непристрасности о чему постоји богата судска пракса Европског суда за људска права и Уставног суда Србије.

Супротно наводима захтева да је код судије, која је одлучивала у кривичном поступку о притвору против окривљеног, а затим у кривичном поступку у коме је донета мериторна одлука, створено „предубеђење“, како у односу на кривично дело тако и у односу на окривљеног, које је таквог квалитета и значаја да је учешће тог судије у доношењу мериторне одлуке у том истом предмету свакако детерминисано претходним одлучивањем о притвору према окривљеном, по налажењу овог суда не може се прихватити став да свако одлучивање судије о притвору према окривљеном нужно нарушава претпоставку непристрасности тог судије приликом мериторног одлучивања. То произилази и из праксе Европског суда за људска права и Уставног суда Србије.

Наиме, према пракси Европског суда за људска права, не може се сматрати да сама чињеница што је судија у кривичном поступку доносио одлуке и пре суђења у поједином предмету, укључујући одлуке везане уз притвор, оправдава страх да није непристрасан, оно што је важно су опсег и природа тих одлука (*Fey protiv Austrije, stav 30, Sainte-Marie protiv Francuske, stav 32, Nortier protiv Holandije, stav 33*). Када одлуке о продужењу притвора захтевају „врло висок степен јасноће“ у погледу кривице окривљеног, Европски суд за људска права је нашао како може изгледати да је непристрасност поступајућих судија подложна сумњи те да се бојазан подносиоца захтева у том погледу може сматрати објективно оправданом (*Hauschildt protiv Danske, stav 49-52*).

Из наведеног произилази да по правилу учествовање судије у доношењу одлуке о притвору према окривљеном у истом предмету не представља разлог за његово изузеће приликом одлучивања о кривици у односу на истог окривљеног, већ постојање предубеђења као разлога за његово изузеће зависи од тога да ли је приликом одлучивања о притвору заузео јасан став о кривици окривљеног или није, дакле, ради се о фактичком питању у сваком конкретном случају.

У предмету Драгојевић против Хрватске (од 15.01.2015. године - Представка број 68955/11) Европски суд за људска права је нашао да није дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције у погледу мањка непристрасности судије у случају када је пре почетка главног претреса четири пута од стране ванпретресног већа продужен притвор

окривљеном, при чему је члан тог већа у сва четири случаја био и судија који је касније као председник већа учествовао у доношењу првостепене пресуде према истом окривљеном, иако је и према Закону о казненем поступку Републике Хрватске један од услова за одлучивање о притвору, оцена постојања основане сумње о извршењу кривичног дела од стране окривљеног. Надаље, у овој одлуци Европски суд за људска права истиче да питања на која судија мора одговорити при доношењу одлука о притвору нису иста као она питања која су одлучујућа за његову правноснажну пресуду. Приликом одлучивања о притвору и доношења других предпретресних одлука те врсте, судија по кратком поступку оцењује доступне податке како би утврдио постоји ли основ за сумњу против оптуженог за извршење кривичног дела, док приликом доношења одлуке на крају суђења мора проценити јесу ли докази који су изнесени и о којима се расправљало пред судом довољни да би оптуженог суд огласио кривим. Сумња и формално проглашење кривице не могу се третирати као да су истоветни (*Jasinski protiv Poljske, br. 30865/96, stav 55., 20. decembra 2005. godine*).

Дакле, по ставу Европског суда за људска права оцена постојања законских услова за одређивање и продужење притвора која укључује и оцену постојања „основане сумње“ о извршењу кривичног дела од стране окривљеног, не може представљати формирање става судије о кривици тог истог окривљеног или казни коју му треба одредити, односно „предубеђење“ судије, како то у захтеву тврде браниоци окривљеног, а које доводи у сумњу њену непристрасност.

Примењујући наведено на конкретан случај, Врховни суд налази да сама чињеница да је судија Владана Вукчевић Јовановић, која је као судија појединац донела побијану пресуду којом је окривљени Лазар Галић оглашен кривим, једном учествовала у ванрасправном већу које је одлучивало о притвору према окривљеном (у ком одлучивању се веће уопште није бавило питањем кривице окривљеног), не доводи у питање претпоставку непристрасности ове судије код мериторног одлучивања, конкретно код доношења побијане правноснажне пресуде, због чега наведеном пресудом није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4ЗКП, како се то неосновано тврди у захтеву за заштиту законитости.

Браниоци су у захтеву навели и да је окривљеном повређено право на једнаку примену закона и право на правично суђење, чиме је по њиховом мишљењу учињена повреда члана 36. Устава Републике Србије и члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Када се захтев за заштиту законитости подноси из разлога прописаних одредбом члана 485. став 1. тачка 3) ЗКП, то се, према одредби члана 484. ЗКП, уз захтев мора доставити и одлука Уставног суда или Европског суда за људска права којом је утврђена повреда људског права и слободe окривљеног или другог учесника у поступку, а које је зајемчено Уставом или Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода и додатним протоколима. Имајући у виду да у конкретном случају подносиоци захтева за заштиту законитости уз захтев нису доставили одлуку Уставног суда или Европског суда за људска права, то је Врховни суд нашао да у погледу ових повреда захтев за заштиту законитости нема прописани садржај, па се разматрање и оцену изнетих навода захтева, није упуштао.

Браниоци у захтеву указују и на повреду закона из члана 441. став 1. ЗКП у вези члана 54. и 55. КЗ, наводећи да нижестепени судови приликом одлучивања о кривичној санкцији, уопште нису ценили околност степена кривице, која утиче на то да казна буде већа или мања, а која повреда одредаба ЗКП не представља законске разлоге због којих је у смислу одредбе члана 485. став 4. ЗКП дозвољено подношење захтева за заштиту законитости окривљеном и његовом браниоцу, па се овај суд у разматрање и оцену ове повреде, није упуштао.

У осталом делу захтева, у делу у ком указује на повреду закона из члана 93. и 97. став 3. Закона о безбедности саобраћаја на путевима, бранилац оспорава утврђено чињенично стање и полемиче са чињеницама утврђеним у правноснажним одлукама, те указује на погрешну оцену доказа од стране нижестепених судова, давањем сопствене оцене изведених доказа која је потпуно другачија од оне дате у побијаним правноснажним одлукама, а што не представља законски разлог због којег је, у смислу одредбе члана 485. став 4. ЗКП, дозвољено подношење овог ванредног правног лека окривљеном и његовом браниоцу због повреде закона, то се овај суд у разматрање и оцену ове повреде, није упуштао.

Са свега изложеног, а на основу одредаба члана 491. став 1. ЗКП, донета је одлука као у изреци пресуде.

Записничар-саветник,
Немања Симићевић, с.р.

Председник већа-судија,
Биљана Синановић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић